Súd:	Krajský súd Bratislava
Spisová značka:	8Co/80/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu:	1122202787
Dátum vydania rozhodnutia:	24. 02. 2026
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Monika Holická
ECLI:	ECLI:SK:KSBA:2026:1122202787.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Moniky Holickej a členov senátu JUDr. Jany Vlčkovej a JUDr. Ondreja Krajča v právnej veci žalobcu: V. A., N.. XX.XX.XXXX, C. A. B. XXXX/.XX, N. D., zast. SODOMA VULGAN, spol. s r.o., so sídlom Kominárska 2,4, Bratislava, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Pribinova 2, Bratislava, IČO : 00 151 866, o zaplatenie 12.000 EUR s príslušenstvom, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Mestského súdu Bratislava IV sp. zn. B1- 14C/17/2022 - 433 zo dňa 27.02.2024, takto

r o z h o d o l :

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdzuje.

Žalobca má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 3 000,-EUR, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol, a žalobcovi proti žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. O žalobcom uplatnenom nároku proti žalovanému na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorý mu mal vzniknúť porušením únioového práva a to konkrétne článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES, t. j. porušením práva na 48 hodinový pracovný čas, ktorý mu táto smernica garantuje, rozhodol podľa čl. 1 ods. 2, 3, čl. 2, čl. 6, čl. 16 písm. b) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo dňa 04. novembra 2002 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, § 85 ods. 1, 2, § 86 ods. 1, 2, § 91 ods. 1, 2, 3, §92 ods. 1, § 97 ods. 1 písm. h), § 103 ods. 5, § 122 ods. 1, 2 písm. a), zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore, § 11, § 13 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka. S námietkou nedostatku právomoci rozhodovania súdu vznesenou žalovaným z dôvodu, že plnenie úloh príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru SR má verejnoprávny charakter a o všetkých mzdových nárokoch žalobcu má právomoc konať jedine služobný úrad ako zamestnávateľ žalobcu, sa nestotožnil. Uviedol, že žalobca žaluje Slovenskú republiku, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, ako garanta riadnej transpozície smernice Európskej únie do slovenského právneho poriadku. Od žalovaného žalobca požaduje náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej porušením únioového práva, pričom neexistuje žiaden iný orgán oprávnený rozhodovať o práve žalobcu na náhradu škody voči štátu pre porušenie práva Únie. Právo domáhať sa zodpovednosti štátu za porušenie práva EÚ na vnútroštátnom súde vyplýva aj z judikatúry ESD, napr. rozsudku Súdneho dvora EÚ z 21.11.2010 vo veci Günter Fuß c/a Stadtt Halle sp.zn. C - 429/09, kde podľa bodu 59 uvedeného rozsudku, práve vnútroštátnemu súdu prislúcha, aby overil, či existuje priama príčinná súvislosť medzi porušením článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES a škodou, ktorá vznikla poškodenému jednotlivcovi. Z týchto dôvodov uvedený spor patrí do právomoci súdu. Žalovaný namietal aj nedostatok svojej pasívnej vecnej legitimácie. Žalobca svoj nárok odvodzoval z porušenia únioového práva (nedodržanie 48 hodinového týždenného pracovného času, ktorý mu únioové právo garantuje) a

nie z dôvodu, že Smernica č. 2003/88/ES nebola v jeho prípade správne použitá a preto je žalovaný v spore pasívne legitimovaný. Pasívna legitimácia žalovaného vyplýva aj z rozsudku Súdneho dvora EÚ sp.zn.C-429/09 z ktorého vyplýva, že zodpovednostným subjektom za prípadné porušenie práva Únie, ktoré vedie k vzniku škody spôsobenej jednotlivcovi je štát, v ktorom takéto porušenie práva Únie nastalo, bez ohľadu na to, aký verejný orgán má podľa práva dotknutého členského štátu v zásade povinnosť túto škodu nahradiť. Mal v konaní preukázané, že ide o prípad uplatnenia nároku na náhradu škody, ktorá mala vzniknúť porušením práva Európskej únie jej členským štátom priamo jednotlivcovi a preto, nárok jednotlivca je bez ďalšieho t.j. bez splnenia akýchkoľvek ďalších podmienok, ktoré by jednotlivcovi stanovovala vnútroštátna právna úprava uplatniteľný na všeobecnom súde členského štátu. Žalobca ktorý je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru SR, preukazoval v konaní, že pracuje nad limit stanovený a povolený právom Únie, pretože do fondu pracovného času sa mu nezapočítava čas pracovnej pohotovosti, čím sa zasahuje do jeho osobnostných práv. Zo žalobcom predložených listín bolo zistené, že za obdobie rokov 2019 až 2022 odpracoval nad povolený limit práva EÚ spolu 1861,6 hodín služobnej pohotovosti nezapočítaných do fondu pracovného času. Nezohľadnil námietku žalovaného, že na daný prípad sa nevzťahuje Smernica 2003/88/ES. V tejto súvislosti opätovne poukázal na rozsudok Súdneho dvora EÚ z 21.11.2010 vo veci Günter Fuß c/a Stadtt Halle sp.zn. C - 429/09, v zmysle ktorého z rozsahu úpravy uvedenej smernice nie sú vyňatí hasiči. Podľa uvedeného rozsudku pracovná pohotovosť tvoriaca súčasť týždenného pracovného času v spojení s ďalším „riadnym" pracovným časom nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas. Súdny dvor v rozsudku uviedol, že: „pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu „pracovný čas" v zmysle Smernice 2003/88/ES". V dôsledku toho právo Únie bráni vnútroštátnej právnej úprave stanovujúcej priemerný pracovný čas, ktorý vzhľadom na to, že zahŕňa obdobia pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby, prekročiť týždennú hranicu upravenú v čl. 6 písm. b) uvedenej smernice. Vo veci sp. zn. C-437/05 J. Vorel týkajúcej sa pracovnej pohotovosti lekárov na pracovisku Súdny dvor EÚ uviedol, že „pracovná pohotovosť, ktorú pracovník vykonáva v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa musí považovať ako celok za "pracovný čas" v zmysle Smernice 93/104/ES nezávisle od toho akú prácu dotknutá osoba skutočne vykonávala v priebehu pracovnej pohotovosti"(bod 27 Rozsudku ESD vo veci 437/05 z 11.1.2007). Okrem toho Súdny dvor tiež rozhodol, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ ES má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Dospel k názoru, že služobná pohotovosť, ktorú žalobca vykonáva nie je výkonom štátnej služby, nakoľko odráža len stav pripravenosti pracovníka na eventuálne vykonanie štátnej služby v prípade, že k nej bude povolaný. Ustanovenie § 122 zákona č. 315/2001 Z.z. upresňuje, že ak počas doby trvania služobnej pohotovosti došlo k vykonaniu štátnej služby, takéto vykonávanie štátnej služby je štátnou službou nadčas (ods. 2) a § 91 ods. 1 zákona tiež uvádza, že štátnou službou nadčas je aj služba, ktorú príslušník vykonáva počas určenej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 2. Existujúca právna kvalifikácia služobnej pohotovosti sa premieta aj do spôsobu jej finančného odmeňovania, ktorý nemá povahu služobného platu. Ustanovenie § 103 zákona o hasičskom zbore výslovne uvádza, že zatiaľ čo služobný plat tvoria zložky služobného príjmu uvedené v jeho odseku 1 (vrátane tarifného platu a jeho príplatkov), za výkon služobnej pohotovosti patrí hasičovi peňažná náhrada v štátnej službe (ods. 5 ustanovenia § 103 v spojení s ustanovením § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.). Podmienky uplatnenia nároku na náhradu škody v danom prípade sú dané v zmysle judikatúry Európskeho súdneho dvora (rozsudok sp. zn. C - 429/09), podľa ktorého poškodení jednotlivci majú právo na náhradu škody, keď sú splnené tri podmienky a to 1. že cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva a porušenie je dostatočne závažné, 2. existencia škody a 3. priama príčinná súvislosť medzi týmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom. Žalobca listinnými dôkazmi preukázal, že dochádza k porušeniu práva Únie, pričom toto porušenie je dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora v danej oblasti. Z judikatúry Súdneho dvora totiž jasne vyplýva, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu "pracovný čas" v zmysle Smernice. Otázka súvisiaca s pojmom "pracovný čas" v zmysle Smernice neponecháva priestor na akékoľvek pochybnosti o tom, že žalobca pracoval a pracuje nad stanovený limit v zmysle čl. 6 písm. b) Smernice a že medzi porušením článku 6 písm. b) Smernice a ujmou, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času, na ktorý by mal nárok (ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený týmto ustanovením dodržaný) a ktorý by mohol využiť podľa vlastnej vôle, existuje príčinná súvislosť. K uplatnenej výške náhrady nemajetkovej ujmy žalobcom, konštatoval, že nemajetková ujma žalobcovi nevznikla tým, že pracovná pohotovosť je ohodnotená nižšie ako výkon v rámci pracovného času (Smernica uvedené nerieši), ale tým, že v dôsledku vnútroštátnej úpravy musel reálne fyzicky odpracovať

viac, ako by bol povinný v tom prípade, ak by bola Smernica prebratá do zákona správne. Dospel k záveru, že v danej veci sú splnené zákonné podmienky pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, pretože došlo k zásahu do osobného a rodinného života počas obdobia ktoré žalobca strávil v práci na úkor rodiny, k vzniku ujmy žalobcu došlo porušením právnej povinnosti žalovaného, a medzi existenciou ujmy a protiprávnym konaním existuje príčinná súvislosť. V zmysle ustanovenia § 13 ods. 2 OZ sú splnené zákonné podmienky pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, pretože v danej veci došlo k nezvratnému zásahu do práva žalobcu na súkromný život v zmysle ustanovenia § 11 OZ, keď odstrániť následky neoprávneného zásahu nie je možné. Sú preto splnené predpoklady pre priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch, keď je nepochybné, že ujmu, ktorá vznikla žalobcovi, by na jej mieste každá iná osoba považovala za ujmu závažnú (strata času), a preto možno uzavrieť, že ide o ujmu (vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo , intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky) objektívne závažnú. Poukázal na to, že žalobca vykonáva náročnú prácu a to nad čas povolený právom Únie. Službu vykonáva na pracovisku, kde musí byť fyzicky prítomný aby bol nepretržite dostupný a pripravený okamžite v prípade potreby plniť svoje povinnosti. Tým dochádza k zásahu do jeho práva na súkromie, ktorého súčasťou je aj právo na rodinný život, teda právo utvárať, udržiavať a rozvíjať vzťahy medzi členmi rodiny, ktoré sú zvyčajne založené na silných citových väzbách. Žalobca sa objektívne nemôže venovať rodine v rozsahu v akom by chcel, nemôže so svojim časom voľne nakladať, nemôže sa venovať svojim záľubám. Jedným z najvýznamnejších osobnostných práv je aj právo na ochranu zdravia a v súvislosti s tým právo na primeraný odpočinok a zotavenie. Uvedené právo je u žalobcu permanentne niekoľko rokov porušované a to napriek tomu, že plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy, ktoré neraz vyžadujú aj nasadenie vlastného života. Práca žalobcu ako hasiča je nepochybne nielen náročná a riziková, ale aj veľmi dôležitá. O to viac sa javí potreba, aby žalobca ako hasič mal dostatok času na odpočinok, regeneráciu, súkromie, rodinný život, aby sa mohol venovať svojim záľubám. Vzhľadom na uvedené priznal žalobcovi nárok na nemajetkovú ujmu vo výške 3000,- Eur. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol, pretože žalobca nepreukázal že by sa zásah negatívne odrazil napr. v jeho medziľudských vzťahoch, keď jeho tvrdenia o rozpade manželstva z dôvodu častých služieb nemal súd za preukázané, pričom zohľadnil do úvahy i tú skutočnosť, že žalobca mal možnosť svoje zamestnanie i zmeniť, pokiaľ ho vnímal ako problém vo svojom rodinnom živote, alebo že by mal dopad na jeho zdravotný stav. Ustálil, že v prejednávanej veci je primeranou výška náhrady nemajetkovej ujmy v sume 3.000,-eur, keď nebolo namieste priznať žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške, ktorá je obvykle priznávaná v prípade smrti blízkej osoby, alebo v prípade neoprávneného zásahu zdravotníckych pracovníkov, ktorý má fatálne následky. Poukázal aj na rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach v obdobných súdnych sporoch napr. sp. zn. 3CoPr/229/2019. 1CoPr/8/2019, 2Co/1/2020, 9CoCsp/4/2020. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2, § 262 ods. 1, 2 CSP a žalobcovi priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu. Uviedol, že aj keď žalobu čiastočne zamietol, je nevyhnutné konštatovať plný úspech žalobcu v konaní, keďže stanovenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy záviselo od úvahy súdu. O výške náhrady trov konania bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník s tým, že výška trov konania bude určená zo sumy priznanej žalobcovi týmto rozsudkom.

2. Proti tomuto rozsudku v časti, v ktorej súd prvej inštancie žalobe žalobcu vyhovel a v časti o náhrade trov konania, podal odvolanie v zákonom stanovenej lehote žalovaný, žiadal rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť žalobu žalobcu v celom rozsahu zamietnuť a priznať mu náhradu trov konania v rozsahu 100%. Odvolanie podal z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d), písm. f) a písm. h) CSP. Namietal, že v zmysle právneho poriadku Slovenskej republiky ako aj právneho poriadku Európskej únie súd prvej inštancie nemá zverenú právomoc na porovnanie súladu, resp. právne záväznému vysloveniu nesúladu zákona č. 315/2001 Z. z. (alebo len niektorých ustanovení tohto zákona) so Smernicou 2003/88/ES vo všeobecnosti, ani v konkrétnom prejednávanom prípade žalobcu. Súd prvej inštancie si takýto záver nemohol osvojiť ani ako predbežnú právnu otázku, nakoľko dôsledky a aplikácia takéhoto konštatovania by presiahli predmet tohto súdneho sporu, kde sa posudzuje len individuálny nárok žalobcu na náhradu škody či nemajetkovej ujmy. Aby mohol súd prvej inštancie skonštatovať, že došlo k porušeniu práva únie Slovenskou republikou, musel by najskôr rozhodnúť, že zákon č. 315/2001 Z. z. nesprávne prebral Smernicu 2003/88/ES do slovenského právneho poriadku. Dal do pozornosti odvolacieho súdu, že uvedené nie je v medziach právomocí vnútroštátnych súdov, a to ani pre individuálne posúdenie prípadu. Súd prvej inštancie sa vôbec nezaoberal otázkou, či do jeho právomoci vôbec patrí posudzovanie takto nastolenej otázky a podľa jeho názoru tak napadnutý rozsudok vykazuje znaky arbitrárnosti, keď súd prvej inštancie vôbec nezohľadnil zrejmé prekážky vo svojom postupe v tomto súdnom konaní a dostatočne sa nezaoberal ani vznesenými oprávnenými námietkami

žalovaného, naopak priznal žalobcovi nárok na náhradu škody bez presvedčivého odôvodnenia, iba na základe uznaného všeobecného nároku z titulu bez právneho zmocnenia konštatovaného porušenia práva Európskej únie, čo však podľa žalovaného tvorí iba predpoklad pre priznanie náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy. Podľa jeho názoru súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil otázku pasívnej vecnej legitimácie žalovaného v tomto konaní; uviedol, že je nevyhnutné rozlišovať medzi Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky ako dvomi samostatnými subjektmi, ktorých postavenie v súdnom konaní ani v pracovnoprávnych vzťahoch nemožno zamieňať. Súd prvej inštancie nevzal do úvahy potrebu rozlišovania medzi „prebratím smernice“ a „aplikáciou smernice“ a následne nesprávnym právnym posúdením aplikoval tento záver na vznik zodpovednosti kompetentných orgánov za porušenie predpisov v procese preberania a následnej aplikácie smernice. Zdôraznil, že v prvom prípade ide o transponovanie, t.j. prebratie konkrétneho znenia alebo obsahu smernice do vnútroštátneho právneho poriadku členského štátu. Prebratie smernice je potom premietnuté do podoby a textu právneho predpisu, ktoré musia byť s obsahom alebo znením smernice v súlade. Ak sa žalobca domnieval, že Slovenská republika v pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky nesprávne prebrala Smernicu 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z., musel preukázať, v čom vidí zásadné pochybenie, pre ktoré by mohla vzniknúť škoda. Na to, aby bolo možné konštatovať, že Smernica 2003/88/ES bola prebratá nesprávne, musí dôjsť k porovnaniu zákona č. 315/2001 Z. z. v jeho znení pred účinnosťou ako aj po účinnosti (t.j. po prebratí) Smernice 2003/88/ES; len takouto konfrontáciou by bolo možné zaoberať sa správnosťou alebo nesprávnosťou prebratia Smernice 2003/88/ES. Samotná skutočnosť; že zákon č. 315/2001 Z. z. výslovne neustanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich služobného času, ani neobsahuje ustanovenie stanovujúce dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín; neznamená, že by Smernica 2003/88/ES bola do zákona č. 315/2001 Z. z. prebratá nesprávne, aj keby sa na prípad žalobcu vzťahovala. Nebolo povinnosťou žalovaného skopírovať doslovné znenie každého ustanovenia Smernice 2003/88/ES do textu zákona č. 315/2001 Z. z., aj vzhľadom na priamy účinok smernice Európskej únie. V druhom prípade ide o aplikáciu, t.j. použitie konkrétnych článkov smernice na konkrétny prípad. Porušenie smernice preto môže byť spôsobené až aplikáciou jednotlivých ustanovení smernice, ak si adresát účinkov smernice (napr. zamestnávateľ) vyloží jej ustanovenia v rozpore s jej obsahom. Inak povedané, smernica môže byť do vnútroštátneho právneho poriadku prebratá správne, ale jej konkrétne použitie (t.j. aplikácia) môže byť v konkrétnom prípade v rozpore s cieľom a obsahom smernice. Až nesprávna aplikácia smernice by mohla v konečnom dôsledku založiť prípadný nárok na náhradu škody. V tomto rozsahu je preto podľa názoru žalovaného nevyhnutné, aby sa prebratie a aplikácia smernice rozlišovali, nakoľko aj nesprávne prebratá smernica môže byť u rôznych adresátov aplikovaná správne a naopak. Žalovaný pri preberaní Smernice neporušil žiadne predpisy, preto pri absencii protiprávneho konania nemohla vzniknúť žiadna škoda a tým ani zodpovednosť žalovaného za nároky, ktoré si žalobca uplatňuje v tomto súdnom konaní, navyše, ide o nároky, ktoré vyplývajú z pracovnoprávneho vzťahu, pričom sa mzdový nárok „skrýva“ za náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy. Pripomenul, že žalobca namietal nesprávne prebratie Smernice 2003/88/ES, nie však jej aplikáciu v individuálnom prípade žalobcu. Slovenská republika teda nemôže niesť zodpovednosť za prípadnú nesprávnu aplikáciu Smernice 2003/88/ES na pracovnoprávny vzťah žalobcu u jeho zamestnávateľa; Slovenská republika nie je zamestnávateľom žalobcu a ani orgánom, ktorá by sa na aplikácii Smernice 2003/88/ES podieľala. Miera zodpovednosti za prípadný vznik škody sa musí medzi dvomi samostatnými subjektmi (Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, resp. Hasičským a záchranným zborom) rozlišovať. Nie je prípustné, aby sa zodpovednosť Slovenskej republiky odvodzovala od individuálneho prístupu inej osoby k pracovnoprávnym vzťahom konkrétneho zamestnanca. Preto aj keby súd prvej inštancie konštatoval, že aplikácia smernice na služobný pomer žalobcu bola nesprávna, nijako táto skutočnosť nesúvisí so zodpovednosťou žalovaného za správnosť prebratia smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky. Ďalej namietal, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil aj pôsobnosť Smernice 2003/88/ES, ktorá sa na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času, nevzťahuje v plnom rozsahu. Uviedol, že vecná pôsobnosť Smernice 2003/88/ES vyplýva z článku 1 ods. 2, v ktorom definuje okruh vzťahov, na ktoré sa má Smernica 2003/88/ES aplikovať. Otázka osobnej pôsobnosti, t.j. určenia jednotlivých odvetví činnosti, na ktoré sa má Smernica 2003/88/ES vzťahovať je upravená v článku 1 ods. 3 a článku 1 ods. 4 Smernice 2003/88/ES, v zmysle ktorých je vymedzená s odkazom na článok 2 smernice Rady 89/391/EHS z 12. júna 1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci (ďalej len ako „Smernica 89/391/EHS“). S poukazom na znenie článku 2 ods. 1 a ods. 2 Smernice 89/391/EHS namietal, že z uvedeného možno vyvodiť záver, že rozsah pôsobnosti Smernice 2003/88/ES je pozitívne vymedzený

v článku 2 ods. 1 Smernice 89/391/EHS ako aj negatívne vymedzený v článku 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Inak povedané, Smernica 2003/88/ES sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času sa Smernica 2003/88/ES na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru nevzťahuje v plnom rozsahu, preto jej ustanovenia nemohli byť porušené tak ako to tvrdí žalobca. Štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykonávajúcich zásahovú činnosť, (ktorá je špecifická nerovnomerným rozvrhnutím služobného času, na ktorý priamo nadväzuje určená služobná pohotovosť), možno subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti Smernice 89/391/EHS v článku 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Oproti štandardným pracovnoprávnym vzťahom štátna služba príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykazuje aj špecifiká štátnej služby príslušníkov Policajného zboru ako aj profesionálnych vojakov (napr. v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia, prísnej subordinácii a pod.). Rovnako úlohy, ktoré príslušníci Hasičského a záchranného zboru plnia, možno podľa súvisiacich právnych predpisov týkajúcich sa civilnej ochrany, integrovaného záchranného systému ako aj právnej úpravy samotného Hasičského a záchranného zboru, bez akýchkoľvek pochybností subsumovať pod pojem „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“ v zmysle článku 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. S poukazom na znenie ustanovení § 12 zák. č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva, § 3 ods. 1, 2 zák. č. 315/2001 Z. z., § 8 ods. 1, § 12 ods. 1 zák. č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme, namietal, že z uvedených právnych predpisov vyplýva, že Hasičský a záchranný zbor, resp. jeho príslušníci vykonávajúci zásahovú činnosť, plnia okrem úloh na úseku ochrany pred požiarmi, aj úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, predovšetkým v oblasti priameho výkonu záchranárskych činností. Z tohto dôvodu sú činnosti vykonávané príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru pri zásahovej činnosti práve tými osobitnými činnosťami služieb civilnej ochrany, na ktoré sa Smernica 89/391/EHS nevzťahuje. Zdôraznil, že článok 2 Smernice len príkladom vymenováva „určité osobitné činnosti verejných služieb“, preto ak príslušníci Hasičského a záchranného zboru tu nie sú taxatívne vymenovaní, neznamená to, že aplikácia ustanovení Smernice je aj v tejto oblasti automatická. Podľa jeho názoru rozhodnutie vo veci V-429/09 G. Fuss sa týka „mestského hasiča“ - zamestnanca StadtHalle, preto ho nie je možné považovať za smerodajné, nakoľko režim výkonu hasičských činností v takomto zriadení a štruktúre mestských hasičov sú absolútne odlišné od režimu, v akom fungujú príslušníci Hasičského a záchranného zboru v Slovenskej republike, ktorého zriaďovateľom je štát (nie obec) a sú im poskytnuté rôzne osobitné výhody od „definitívy“ až po systém sociálneho zabezpečenia, tak ako v prípade príslušníkov Policajného zboru. Ďalej namietal, že žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody žiadnym spôsobom. V prvom rade mu nie je zrejmé ako žalobcovi mohla vzniknúť ním uplatnená škoda. Sám žalobca veľmi nejasným spôsobom stanovil „škodu“, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol žalobca v zmysle platnej legislatívy odmeňovaný. Zdôraznil, že počas tejto služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie svojho zamestnávateľa. Pokiaľ nie je nariadený služobný zásah, žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti (teda v čase, keď sa od neho nežiada výkon práce). Rovnako tak pri nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený, resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ vytvára podmienky na oddych (spánok) zamestnanca. V čase služobnej pohotovosti sa preto od žalobcu nevyžaduje „aktívna činnosť“ a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Počas služobnej pohotovosti žalobca nemusí uskutočňovať žiaden výkon práce z vlastnej iniciatívy, len na základe pokynu svojho zamestnávateľa. To znamená, že žalobca nemusí byť bdelý a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Napriek tomu zamestnávateľ žalobcovi vypláca dohodnutú odmenu za takto strávený čas, t.j. nie len za vykonanú prácu, ale aj za takúto neaktívnu časť práce. Žalobca dostáva za takto stanovený čas pracovnú odmenu, ktorou mu zamestnávateľ kompenzuje to, že v prípade potreby (zásahu) bude k dispozícii. Pokiaľ súd prvej inštancie, napriek uvedeným skutočnostiam, dospel k záveru, že služobná pohotovosť, ktorú vykonáva žalobca, a za ktorú je riadne odmeňovaný, je pracovným časom, a teda má sa zarátavať do pracovného fondu, samo o sebe to ešte nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody. S poukazom na rozsudok Súdneho dvora EÚ v spojených veciach C - 46/93 a 48/93 Brasserie du Pecheur, v zmysle ktorého by mal vnútroštátny súd preveriť, či poškodená osoba prejavila primeranú snahu s cieľom odvrátiť škodu alebo obmedziť jej rozsah a či včas využila všetky dostupné prostriedky na právnu ochranu, namietal, že žalobca nevyvinul snahu na to, aby vzniku ujmy predišiel; nepreukázal, že oznámil svojmu zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť. Poukázal na to, že ohľadom formy a spôsobu výpočtu náhrady škody, Súdny dvor v rozhodnutí C- 429/09 G. Fuss uviedol, že „Smernica2003/88 neobsahuje nijaké ustanovenie týkajúce sa náhrady škody vzniknutej porušením jej

ustanovení. V prípade neexistencie ustanovení práva Únie v danej oblasti je na vnútroštátnom práve dotknutého členského štátu, aby pri rešpektovaní zásad rovnocennosti a efektivity jednak určilo, či škoda vzniknutá pracovníkovi, ako je G. Fuss vo veci samej, v dôsledku porušenia právnej normy Únie, musí byť nahradená udelením dodatočného náhradného voľna alebo finančným odškodnením a jednak definovalo pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady.“ Čo sa týka posúdenia, či v prípade žalobcu došlo k porušeniu práva nad maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas, je potrebné zo strany žalobcu preukázať, či skutočne pracoval nad takýto limit za rozhodné obdobie. Nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú totiž hodinami nad maximálny limit pracovného času. Takisto je potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov. Podľa jeho názoru „výpočet žalobcu“ nemožno považovať za dôkaz, ktorý by preukazoval výšku ujmy, ktorú žalobca požaduje; žalobca nepreukázal a ani riadne neodôvodnil výšku ujmy, ktorá mu mala byť spôsobená. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy, priznanú žalobcovi považoval za neprimeranú, a to aj s porovnaním výšky náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s údajnou ujmou žalobcu podstatne vyššia. V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva náhrada nemajetkovej ujmy musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti, pričom pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy. Zdôraznil, že Európsky súd pre ľudské práva vyjadril názor, podľa ktorého „výška náhrady v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhrady priznávanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti“ (napr. Público-Comunicacáo Social, S. A. v. Portugalsko). Napokon sám Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje, že pri určovaní výšky „náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia alebo ktorá je priznávaná obetiam násilných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanú za telesné zranenia alebo násilné činy“ (napr. Iltalehti a Karhuvaara v. Fínsko). Podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4 Cdo 19/2020, určenie výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy pritom nie je záležitosťou voľnej úvahy, ktorá nepodlieha žiadnemu hodnoteniu, naopak jej základom je zistenie skutkových okolností, ktoré súdu umožnia úvahu na určitom kvalitatívnom posúdení základných súvislostí aj v kontexte s ďalšími právnymi predpismi upravujúcimi obdobnú problematiku. Hoci výšku nemajetkovej ujmy súd určuje voľnou úvahou, nemôže ísť o úvahu nepreskúmateľnú, resp. o úvahu svojvoľnú. Poukázal na ustanovenie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka; ktoré upravuje podmienky, kedy má žalobca nárok na náhradu nemajetkovej ujmy; a namietal, že žalobca v konaní nepreukázal zásah do súkromného, rodinného života či neoprávnený zásah, ktorý by sa odrazil napr. v medziľudských vzťahoch či nepriaznivosť zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej značnej miere, ktorá by odôvodňovala výšku priznanej sumy súdom prvej inštancie. Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch môže súd podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka priznať len ako sekundárnu kompenzáciu vtedy, ak by iná náprava nebola (vôbec) možná v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, resp. ak by sa takáto satisfakcia nezdala postačujúca, avšak vždy len vtedy, ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, čo v prípade žalobcu nebolo preukázané. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálnej satisfakcie) je vždy v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu existencia závažnej ujmy, ktorú treba riadne a konkrétne preukázať. Za závažnú ujmu sa v zmysle ustálenej judikatúry môže považovať ujma, ktorú utrpela fyzická osoba, vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, trvanie zásahu alebo celkový dopad a dôsledky. Pritom však nemôžu byť rozhodujúce subjektívne pocity adresáta zásahu, ale objektívne hľadisko, t.j. či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii, prípadne v spoločenskom postavení a podobne) vnímala aj každá iná fyzická osoba. Zdôraznil, že žalobca nepreukázal, že by utrpel ujmu, ktorá by v značnej miere znížila jeho dôstojnosť resp. vážnosť v spoločnosti, a poukázal aj na skutočnosť, že žalobca sa žalobou nedomáha aby sa „upustilo od neoprávneného zásahu“ do jeho práva na ochranu jeho osobnosti, ani aby sa odstránili následky takéhoto zásahu. Podaná žaloba tak vôbec nerieši (údajný protiprávny) stav do budúcnosti, ale naopak vytvára priestor pre opätovné čiastkové žaloby. Podľa jeho názoru v tomto konaní nebolo ani na základe výpovede žalobcu ani iným dôkazným prostriedkom preukázané ako súčasný stav zasahuje do osobnostnej sféry žalobcu ako základný predpoklad pre vznik nemajetkovej ujmy. Z obsahu podanej žaloby vyplýva skutočnosť, že žalobca vidí problém vo svojom (nedostatočnom) finančnom ohodnotení počas služobnej pohotovosti, keď sa žalobou domáha len (sekundárneho) finančného plnenia od Slovenskej republiky. Otáznym zostáva, akú inú činnosť by chcel žalobca vykonávať v čase služobnej pohotovosti, kedy musí byť prítomný na pracovisku, keď tento čas pripadá na nočné hodiny, ktoré každá fyzická osoba využíva na spanie a je objektívne (takmer) vylúčené, aby sa tento čas mohol využívať nejakou inou zmysluplnou činnosťou, prípadne

ho plnohodnotne tráviť s rodinou. V zmysle zásady kontradiktórnosti je však povinnosťou žalobcu preukázať vznik ako aj intenzitu zásahu do jeho osobnostných práv, ak takýto zásah na strane žalobcu existuje. Žalovaný má za to, že uvedené riadne preukázané nebolo. V tejto súvislosti poukázal aj na odôvodnenie rozsudku Mestského súdu Košice, sp. zn. K2-37C/60/2020-114, v obdobnom spore. Ďalej namietal, že nevidí priamu a bezprostrednú príčinnú súvislosť medzi ujmou spôsobenou žalobcovi v dôsledku nesprávnej transpozície Smernice a organizáciou pracovného času, ktorú žalobca namieta. Organizácia pracovného času je pracovnoprávnou kategóriou, ktorá predstavuje odlišný nárok ako ten, ktorý si žalobca žalobou uplatňuje. Namietal zmätočnosť uplatneného nároku, ktorý žalobca neosvedčil ani svojím výsluchom, nakoľko podľa jeho názoru žalobca namieta organizáciu pracovného času a nie nesprávne prebratie Smernice. Žalobca netvrdil a ani nepreukázal, že by jeho práca bola výlučným dôvodom, pre ktorý sa rodine, blízkym, priateľom a voľnočasovým aktivitám venuje menej. Z posudzovania vplyvu faktorov na zníženie času na voľnočasové aktivity, rodinu, blízkych, priateľov sa nedá abstrahovať jedine jeden (práca žalobcu), ktorý by ako jediný bránil slobodnému nakladaniu s voľným časom, nie je teda možné tvrdiť, že nesprávne prebratie Smernice je tým jediným a výlučným faktorom, v dôsledku, ktorého žalobca rodine, priateľom či koníčkom venuje menej času. Súd prvej inštancie sa tvrdeniami žalobcu v tomto smere bližšie nezaoberal a tento súvis neskúmal, čo žalovaný považoval za vadu konania. Žalobca neosvedčil dôvodnosť ani výšku ním uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, keď jeho výsluchom nie je preukázaná priama a bezprostredná príčinná súvislosť medzi nim utrpenou ujmou v dôsledku nesprávneho prebratia Smernice, pretože žalobca nešpecifikoval žiadne konkrétne negatívne zásahy, ktoré by utrpel v súkromnom živote, ktoré by boli v priamej súvislosti s nesprávnym prebratím smernice. Ak by aj súd prvej inštancie po vyhodnotení všetkých námietok žalovaného dospel k záveru, že Smernica bola žalovaným (resp. zamestnávateľom žalobcu) uplatňovaná nesprávne, nemožno na strane žalobcu hovoriť o vzniku akejkoľvek škody, resp. nemajetkovej ujmy, (keď žalobca nepreukázal, že by ujma bola dostatočne závažná), čo je bez ďalšieho dôvodom na zamietnutie žaloby. Podal odvolanie aj proti výroku napadnutého rozsudku, ktorým súd priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v plnej výške, t.j. 100 %, z prisúdenej sumy. Žalovaný sa s týmto názorom súdu prvej inštancie nestotožnil; podľa jeho názoru nárok bol žalobcom nesprávne uplatnený a aj v danom prípade sa jedná o nesprávne právne posúdenie veci.

3. Žalobca vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalovaného navrhol rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdiť a priznať mu nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%. K odvolaciemu dôvodu, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, uviedol, že žalovaný v odvolaní zreteľným spôsobom neuviedol žiadne skutkové tvrdenia o iných pochybeniach súdu, ktoré podľa jeho názoru majú koncipovať tento odvolací dôvod. Nie je povinnosťou súdu ani žalobcu, aby tieto prípadné iné vady konania vyhľadávali a snažili sa ich identifikovať v odvolaní na miesto žalovaného. Stotožnil sa so skutkovými zisteniami tak, ako ich posúdil súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov. Namietal, že sám žalovaný v konaní predložil listinné dôkazy, z ktorých vyplynulo, že priemerný maximálny pracovný čas žalobcu dosahoval hodnoty vysoko prevyšujúce 48 hodín týždenne. Tvrdenia žalobcu, že súd nebral do úvahy nerovnomerné rozvrhnutie služobného času v referenčnom období 6 mesiacov, považoval za irelevantné, nakoľko sám žalovaný v konaní predložil ako prílohu k svojmu vyjadreniu zo dňa 07.06.2022 listinný dôkaz, a to výpočet priemerného služobného času žalobcu zohľadňujúc 6 mesačné referenčné obdobia, pričom v každom prípade bola prekročená maximálna dovolená hranica 48 hodín. Uvedené bolo preukázané aj ďalším dôkazom, a to plánom služieb. Ďalej uviedol, že v príčinnej súvislosti s porušovaním článku 2 a článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES dlhodobo dochádzalo k porušovaniu jeho práv, a to práva na ochranu zdravia, bezpečnosti a zdravia pri práci, práva na najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času a primeraný odpočinok po práci, práva na súkromný a rodinný život; prišiel o veľký počet hodín voľného času, ktoré by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských aktivít, fyzickej, psychickej relaxácii, čím došlo k nedovolenému zásahu do jeho osobnostných práv. Vznikol mu teda nárok na primerané odškodnenie, iba samotné konštatovanie porušenia práva by nesplnilo funkciu dostatočného zadosťučinenia. Peňažnú náhradu považoval za spôsobilú formu odškodnenia vzniknutej ujmy. Poukázal aj na to, že sám žalovaný je pôvodcom protiprávneho stavu, ktorý aj naďalej udržuje. K tvrdeniam žalovaného o podľa jeho názoru zjavne neprimeranej výške priznanej peňažnej náhrady, poukázal na aktuálnejšie rozhodnutia, z ktorých je zrejmé, že priznaná mu výška náhrady je primeraná. Tvrdenia žalovaného, že žalobca sa nedomáhal, aby sa upustilo od neoprávneného zásahu do jeho práva na ochranu osobnosti a že žaloba vytvára priestor pre opätovné čiastkové žaloby, považoval za zamieňanie príčiny a následku, keď je to práve konanie, resp. nekonanie žalovaného, ktoré vytvára priestor pre prípadné ďalšie žaloby, ak nepríde k odstráneniu porušovania práv žalobcu. Vo veci, ktorá

sa týka porušenia ustanovenia práva únie s priamym účinkom zo strany zamestnávateľa, vyžadovanie splnenia podmienky, aby dotknutí pracovníci najprv požiadali svojho zamestnávateľa o skončenie porušovania práva únie na účely získania náhrady škody vzniknutej v dôsledku tohto porušenia, by malo za následok, že orgánom dotknutého členského štátu by sa umožnilo, aby bola povinnosť dbať o dodržiavanie takýchto noriem systematicky prenášaná na jednotlivca, čím sa týmto orgánom môže umožniť, aby boli v prípade nepodania takejto žiadosti vyňaté z ich dodržovania. Vyžadovanie takejto podmienky by znamenalo spochybňovanie práva na náhradu škody, ktoré má základ v právnom poriadku únie a povinnosti členských štátov zabezpečiť jeho dodržiavanie bez toho, aby ju mohli preniesť na jednotlivcov. Takisto článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požiadali svojho zamestnávateľa o dodržanie minimálnych požiadaviek upravených týmto ustanovením. Namietal, že nie je pravdivé tvrdenie žalovaného, že z obsahu žaloby vyplýva skutočnosť, že žalobca vidí problém v nedostatočnom finančnom ohodnotení počas služobnej pohotovosti. Uvedené je len mylnou interpretáciou žalovaného. K tvrdeniam žalovaného, že je otázne, akú inú činnosť by chcel žalobca vykonávať v čase služobnej pohotovosti, kedy musí byť na pracovisku, keďže tento čas pripadá na nočné hodiny, uviedol, že táto obrana žalovaného vychádza len zo subjektívneho názoru, že každá fyzická osoba čas v rozmedzí od 22:00 hod do 6:00 hod trávi výlučne spánkom a zároveň poukázal na to, že zásah do osobnej sféry žalobcu sa neprejavoval len v čase od 22:00 hod do 6:00 hod; v dôsledku nadmernej pracovnej preťaženosti bolo zasiahnuté do jeho práva na ochranu zdravia a bezpečnosti, pričom vykonával náročné a nebezpečné povolanie, ako aj do ostatných zložiek jeho osobného života a práva na súkromie. Žalobca ďalej trval na tom, že všetky predpoklady na vznik zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi porušením práva EÚ boli splnené. Podľa jeho názoru nie je naplnený ani žalovaným uplatnený odvolací dôvod, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Namietal, že žalovaný námietku kompetencie súdu posudzovať, či bola smernica prebratá správne, v priebehu prvoinštančného konania neuplatnil a napriek tomu považoval túto námietku za nedôvodnú. Podľa jeho názoru súd prvej inštancie bol v rámci svojej právomoci v tomto spore oprávnený a povinný skúmať, či došlo k porušeniu práva EÚ žalovaným pri preberaní smernice do slovenského právneho poriadku a bol teda oprávnený skúmať, či zákon č. 315/2001 Z. z. zodpovedá cieľom článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES. Každý vnútroštátny súd musí rešpektovať prednosť únijného práva pred vnútroštátnym právom a nemôže sa zbaviť povinnosti uprednostniť únijnú normu pred vnútroštátnou normou. Za nedôvodnú považoval aj námietku nedostatku pasívnej vecnej legitimácie žalovaného. S poukazom na čl. 29 Smernice 2003/88/ES uviedol, že Slovenská republika ako členský štát a adresát smernice 2003/88/ES po vstupe do EÚ je zodpovedná za prijatie všetkých legislatívnych a faktických opatrení s cieľom dosiahnutia účelu smernice. Zodpovedá preto za jej správnu transpozíciu a v konaní o náhradu škody spôsobenej jej nesprávnym prebratím do právneho poriadku a je pasívne vecne legitimovaná žalovaná Slovenská republika (štát). Za Slovenskú republiku koná Ministerstvo vnútra SR ako ústredný orgán štátnej správy pre Hasičský záchranný zbor v zmysle § 11 písm. c) zákona č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov, a ktoré bolo garantom právnej úpravy podľa zákona č. 315/2001 Z. z. k pôsobnosti Smernice 2003/88/ES uviedol, že sa v celom rozsahu pridržiava svojej predchádzajúcej argumentácie k tejto otázke a poukázal aj na nedávne rozhodnutia všeobecných súdov, kde bola táto otázka už posúdená ako nedôvodná. Považoval za správne rozhodnutie súdu prvej inštancie aj v časti o náhrade trov konania.

4. Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti a v medziach uplatnených odvolacích dôvodov, ktorými je viazaný (§ 380 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 C.s.p. a contrario v spojení s § 219 ods. 3 C.s.p.) a viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 C.s.p.) dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

5. Súd prvej inštancie v prejednávanej veci vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu, v medziach dôkazných návrhov sporových strán, na zistenie skutočností relevantných pre posúdenie dôvodnosti žaloby, ktorou sa žalobca domáhal proti žalovanému náhrady nemajetkovej ujmy, spôsobenej mu prekročením maximálneho limitu týždenného pracovného času, stanoveného článkom 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES, v dôsledku nesprávnej transpozície Smernice 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z.z. Jeho skutkové zistenia majú oporu vo vykonanom dokazovaní, keď vzal do úvahy všetky rozhodujúce skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov, z prednesov sporových strán a z obsahu spisu vyšli najavo; následne tieto vyhodnotil v súlade so zásadami vyplývajúcimi z ust. v § 191 CSP a dospel tak k správnym skutkovým záverom, z ktorých vyvodil aj správne právne závery. Pri svojom právnom posúdení vychádzal zo zodpovedajúcich ustanovení Smernice Európskeho parlamentu a rady 2003/88/

ES zo 04. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore, ako aj Občianskeho zákonníka, ktoré vyložil správne a v súlade s judikatúrou Súdneho dvora EÚ. Svoje rozhodnutie v časti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi odôvodnil v súlade s požiadavkami na odôvodnenie rozhodnutia súdu vyplývajúcimi z ust. § 220 ods. 2 CSP, keď s poukazom na zodpovedajúcu právnu úpravu uviedol dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil po skutkovej aj právnej stránke, vysporiadal sa so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami podstatnými pre právne posúdenie veci, ako aj so všetkými relevantnými argumentmi sporových strán súvisiacimi s predmetom konania.

6. Žalovaný vo svojom odvolaní zotrval na svojich tvrdeniach, zopakoval a podrobne rozviedol svoje námietky a argumenty uvedené už v konaní pred súdom prvej inštancie, ktorý sa však s nimi v odôvodnení rozhodnutia dostatočne vysporiadal, keď v dostatočnom rozsahu poukázal na všetky podstatné skutočnosti vyplývajúce z vykonaného dokazovania, ako aj na aktuálnu judikatúru Súdneho dvora EÚ v obdobných veciach, z ktorej vychádzal pri právnom posúdení veci; jeho skutkové a právne závery odvolací súd považuje za správne a v celom rozsahu sa stotožňuje s dôvodmi uvedenými v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie v zmysle § 387 ods. 2 CSP a v podrobnostiach na ne odkazuje.

7. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že uvedený spor patrí do právomoci súdu. Spor o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Únie v dôsledku nesprávneho prebratia Smernice do vnútroštátneho poriadku je sporom súkromnoprávnym, ktoré podľa § 3 CSP prejednávajú a rozhodujú súdy, keďže niet iného orgánu oprávneného rozhodovať o nároku na náhradu škody voči štátu pre porušenie práva EÚ. Taktiež podľa judikatúry Súdneho dvora EÚ vnútroštátne súdy majú povinnosť prejednávať a rozhodovať spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva Európskej únie v dôsledku nesprávnej transpozície smernice do vnútroštátneho právneho poriadku. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje aj na povinnosť vnútroštátneho súdu vykladať vnútroštátne právne predpisy v súlade s právom Únie a dodržiavať zásadu prednosti úniového práva pred vnútroštátnym právom, z ktorej povinnosti podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva aj kompetencia vnútroštátneho súdu posúdiť súlad znenia zákona č. 315/2001 Z. z. s obsahom a cieľom článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES v danej veci za účelom posúdenia či došlo k porušeniu práva Únie žalovaným, zakladajúcemu zodpovednosť žalovaného za vznik nemajetkovej ujmy žalobcu.

8. Odvolací súd posúdil ako nedôvodnú námietku žalovaného týkajúcu sa nedostatku pasívnej vecnej legitimácie žalovaného s poukazom na potrebu rozlišovania medzi Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra SR ako dvomi samostatnými subjektami a rozlišovania medzi „prebratím smernice“ a „aplikáciou smernice“. Slovenská republika, ktorá je žalovaným subjektom, je primárnym adresátom Smernice 2003/88/ES a je preto povinná prijať všetky opatrenia s cieľom dosiahnutia jej účelu; ktorým je neprekročenie priemerného týždenného pracovného času pracovníka v rozsahu 48 hodín vrátane nadčasov; to znamená, že je povinná zabezpečiť aj správnu aplikáciu smernice a to práve jej správnym prebratím do vnútroštátnej právnej úpravy. Z uvedeného vyplýva zodpovednosť štátu za škodu vzniknutú porušením práva únie aj v dôsledku nesprávnej aplikácie smernice, pokiaľ k nej dôjde v dôsledku neprebratia Smernice 2003/88/ES resp. nesprávneho prebratia do vnútroštátnej právnej úpravy. V konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnou transpozíciou smernice EÚ je preto vecne pasívne legitimovaným subjektom Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor podľa § 11 písm. c) zákona č. 575/2001 Z. z. Odvolací súd sa nestotožnil s tvrdením žalovaného, že na to, aby bolo možné konštatovať, že Smernica 2003/88/ES bola prebratá nesprávne, musí dôjsť k porovnaniu zákona č. 315/2001 Z. z. v jeho znení pred účinnosťou ako aj po účinnosti (t. j. prebratí) Smernice 2003/88/ES z. Nemožno totiž vylúčiť vznik aj takej situácie, kedy určitá otázka už vo vnútroštátnej právnej úprave členského štátu účinnej pred účinnosťou smernice je upravená tak, že je v súlade aj s následne účinnou smernicou; v takom prípade v rámci prebratia smernice nie je potrebné meniť vnútroštátnu úpravu v tejto otázke. V danom prípade článok 6 písm. b) Smernice priznáva jednotlivcom právo na maximálny služobný čas v určitom rozsahu a správnosť jeho prevzatia do vnútroštátnej úpravy je možné posúdiť len jeho porovnaním so zákonom č. 315/2001 Z. z. v znení po účinnosti tejto smernice.

9. Nedôvodne žalovaný namietal, že činnosti vykonávané príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru pri zásahovej činnosti sú osobitnými činnosťami služieb civilnej ochrany, na ktoré sa Smernica 2003/88/ES neuplatňuje. Skutočnosť, že smernica 2003/88/ES sa vzťahuje aj na služobný pomer príslušníkov

Hasičského a záchranného zboru potvrdzuje Príloha č. 4 bod 6 k zákonu č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore, v ktorej je uvedené, že do jeho znenia bola prebratá predmetná Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo dňa 04. novembra 2002 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času. Taktiež z judikatúry Súdneho dvora EÚ vyplýva, že činnosti zásahových síl verejnej hasičskej služby patria do pôsobnosti tejto smernice, pokiaľ sú vykonávané za obvyklých podmienok (C - 52/04 Personalrat der Feuerwehr Hamburg (bod 57). V prípade Pfeiffer Súdny dvor EÚ uviedol, že : „Čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391 nevylučuje z jej pôsobnosti služby civilnej ochrany ako také, ale len „určité osobitné činnosti“ týchto služieb, ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto smernice“ (C - 397/01, bod 53). Z uvedeného rozhodnutia tiež vyplýva, že výnimka v čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS bola prijatá len za účelom zabezpečenia riadneho fungovania služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku, v prípade situácie osobitne vážnej, alebo osobitného rozsahu ako napr. katastrofa, kedy nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové záchranné tímy. V prípade R. Matzak Súdny dvor rozhodol, že : „Smernica 2003/88/ES sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, že sú zamerané na boj proti požiarom alebo poskytnutie pomoci iným spôsobom, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním zvereným príslušnej službe, a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojim charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov, ktorí ich vykonávajú, určitým rizikám, pokiaľ ide o ich bezpečnosť a/ alebo zdravie“ (C - 518/15, bod 27). Vzhľadom na uvedené, odvolací súd posúdil ako nedôvodné námietky žalovaného, že príslušné ustanovenia smernice nemožno aplikovať na prípad žalobcu a preto mu nemohla vzniknúť žiadna škoda.

10. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že v danom prípade boli splnené predpoklady zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú jednotlivcovi porušením práva Únie, vyplývajúce z judikatúry Súdneho dvora EÚ, a to, že cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva, porušenie je dostatočne závažné a medzi týmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť. Prvá podmienka bola splnená keďže článok 6 písm. b) Smernice 2003/88 predstavuje v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva Únie, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke alebo obmedzeniu a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovolávať priamo pred vnútroštátnymi súdmi. Odvolací súd ďalej dospel k záveru, že v danom prípade článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES nebol správne prebratý do právneho poriadku Slovenskej republiky, keď zákon č. 315/2001 Z. z. umožňuje, aby priemerný týždenný pracovný čas žalobcu, vrátane nadčasov, presiahol 48 hodín v dôsledku toho, že do pracovného času sa nezapočítaval čas služobnej pohotovosti. Predloženými listinnými dôkazmi mal súd prvej inštancie za preukázané, že v uplatnenom období opakovane dochádzalo u žalobcu k prekročeniu maximálneho stanoveného limitu pracovného času 48 hodín, čím dochádzalo k porušeniu článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES, ktoré porušenie súd prvej inštancie správne posúdil ako dostatočne závažné, keď ide o porušenie konkrétnej normy, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času, neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva Únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora EÚ. Splnená bola aj podmienka príčinnej súvislosti medzi porušením práva Únie členským štátom a vznikom ujmy u jednotlivca, keď v príčinnej súvislosti s týmto porušením vznikla žalobcovi nemajetková ujma, a to v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia a tiež do jeho práva na súkromie a rodinný život, tým že reálne musel odpracovať viac ako bol povinný v zmysle smernice, a to na úkor seba a svojich blízkych; čím prišiel o veľký počet hodín voľného času, ktorý by inak mohol venovať rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských aktivít, fyzickej, psychickej relaxácii a odpočinku; počas vykonávania pohotovosti na mieste určenom zamestnávateľom je oddelený od svojho vlastného sociálneho, súkromného prostredia, rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a program, venovať sa vlastným potrebám, je z týchto dôvodov fakticky vylúčená. Takúto ujmu by podľa názoru odvolacieho súdu v tej istej situácii každá iná fyzická osoba pociťovala ako závažnú, a to aj z dôvodu jej dlhodobého pretrvávania. Odvolací súd sa stotožnil aj s názorom žalobcu, že so zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené (právo na ochranu zdravia a právo na súkromie) a jeho okolnosti nemožno podmieňovať možnosť uplatnenia peňažnej satisfakcie požadovaním následku, ktorým je zníženie dôstojnosti, resp. vážnosti žalobcu v spoločnosti. Aj z formulácie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že zníženie dôstojnosti a vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti je len príkladom, kedy fyzickej osobe môže vzniknúť právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch s ohľadom na povahu práv, ktoré boli v danom prípade porušené, ako aj na okolnosti

porušovania práva žalobcu, že sú splnené podmienky na aplikáciu § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, keď peňažná náhrada je v tomto prípade spôsobila forma odškodnenia vzniknutej ujmy. Výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi v sume 3000 € aj odvolací súd považoval za primeranú a dostatočne odôvodnenú súdom prvej inštancie konkrétnymi skutočnosťami zistenými v prejednávanej veci z výpovede žalobcu a predložených listinných dôkazov; pričom zodpovedá aj výške nemajetkovej ujmy priznávanej žalobcom a v obdobných súdnych sporoch.

11. Odvolací súd posúdil ako nedôvodné námietky žalovaného, že žalobca počas služobnej pohotovosti mohol odpočívať alebo venovať sa inej činnosti a že časť služobnej pohotovosti pripadá na nočné hodiny, ktoré každá fyzická osoba využíva na spanie a kde je objektívne vylúčené, aby ho mohla využívať inou zmysluplnou činnosťou, prípadne ho plnohodnotne tráviť s rodinou. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na to, že Súdny dvor opakovane zdôraznil, že čas pracovnej (služobnej) pohotovosti treba v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času, a to nezávisle od toho akú prácu dotknutá osoba skutočne vykonávala v priebehu pracovnej pohotovosti; a že rozhodujúcim faktorom pre záver, či sú naplnené znaky pojmu „pracovný čas“ je skutočnosť, že pracovník je povinný byť prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a musí mu byť k dispozícii v prípade potreby. Zároveň smernica 2003/88/ES z v článku 2 bod 1 a 2 stanovuje, že pracovný čas predstavuje akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi predpismi a (alebo) praxou a čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom. Keďže žalobca bol povinný počas výkonu služobnej pohotovosti zdržiavať sa na pracovisku a byť pripravený na výkon práce v prípade potreby, nejde o čas odpočinku v zmysle smernice a preto má byť súčasťou služobného času.

12. Žalovaný v odvolaní ďalej namietal, že žalobca mal preukázať, či skutočne pracoval nad limit maximálneho týždenného pracovného času za rozhodné obdobie; že nie všetky hodiny odpracované v pohotovosti sú hodinami nad maximálny limit pracovného času; že súd prvej inštancie nebral do úvahy nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov, ktoré námietky odvolací súd taktiež posúdil ako nedôvodné. Súd prvej inštancie mal z predloženého plánu služieb preukázané, že maximálny rozsah pracovného času 48 hodín bol takmer každý mesiac prekročený, pričom v odôvodnení rozhodnutia uviedol konkrétne počty hodín odpracovaných žalobcom v jednotlivých obdobiach, ako aj počty hodín predstavujúce rozdiel medzi odpracovanými hodinami a maximálnym limitom pracovného času. Tvrdenia žalobcu o prekračovaní maximálneho povoleného pracovného času mal za preukázané aj z tabuľky predloženej žalovaným spolu s vyjadrením k žalobe zo 07.06.2022, v ktorej boli uvedené aj referenčné obdobia a priemer hodín za dané referenčné obdobia, na základe ktorej ustálil, že v každom jednom prípade bola prekročená maximálna dovolená hranica 48 hodín. Žalovaný vo svojom odvolaní správnosť týchto záverov súdu prvej inštancie nenamietal, ani relevantným spôsobom nespochybnil. Pokiaľ žalovaný namietal, že bolo potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov, odvolací súd sa stotožnil so závermi, ku ktorým dospel Krajský súd v Bratislave v rozsudku sp. zn. 3Co/8/2024 - 189 zo dňa 30.01.2025. V uvedenom rozhodnutí odvolací súd uviedol, že smernica umožnila členským štátom stanoviť pre uplatnenie článku 6 referenčné obdobie nepresahujúce 4 mesiace (článok 16 písm. b)), avšak na to, aby sa mohlo takéto ustanovenie uplatniť, bolo nevyhnutné prevziať ho do právneho poriadku Slovenskej republiky, čo sa však nestalo. Keďže Slovenská republika neprevzala do zákona č. 315/2001 Z.z. články smernice ohľadne maximálneho týždenného pracovného času (článok 6 písm. b)), nemohla potom ani transponovať ustanovenia o možnosti určenia referenčného obdobia, v ktorom by sa maximálny týždenný pracovný čas posudzoval. Vzhľadom na uvedené nemožno túto námietku žalovaného považovať za dôvodnú.

13. Žalovaný ďalej namietal, že žalobca nevyvinul snahu na to, aby vzniku ujmy predišiel; nepreukázal, že oznámil svojmu zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na závery súdneho dvora EÚ, podľa ktorých nachádzanie akejkoľvek možnosti zavinenia na strane zamestnanca, ktorý pred uplatnením nároku na súde nepožiadal zamestnávateľa o dodržiavanie noriem komunitárneho práva, by bolo len prenášaním zodpovednosti členských štátov za dodržiavanie práva Únie na jednotlivcov, a umožňovalo by v prípade nesplnenia tejto podmienky vyňať ich nároky z uplatňovania v konaní pred súdom, čo odporuje zásadám únijného práva (C - 429/09 G. Fuß). Takáto podmienka pre uplatnenie práva na náhradu škody spôsobenej jednotlivcom porušením článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES nevyplýva ani z uvedeného ustanovenia.

14. Odvolací súd posúdil ako vecne správne rozhodnutie súdu prvej inštancie aj v časti o náhrade trov konania. Žalobca sa domáhal proti žalovanému zaplatenia sumy 12 000 € titulom náhrady nemajetkovej ujmy. Súd prvej inštancie vyhovel žalobe v časti sumy 3000 € a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Žalobcu však nemožno považovať za procesne neúspešného, keď v konaní mal úspech čo do základu uplatneného práva, pričom výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy závisela od úvahy súdu a žalobcu nemožno zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku sporu na základe úvahy súdu. Správne preto súd prvej inštancie priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

15. Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že obsah odvolania žalovaného nie je spôsobilý spochybniť správnosť záverov rozsudku súdu prvej inštancie z hľadiska odvolacích dôvodov výslovne v ňom uvedených, pričom ani v odvolacom konaní neboli zistené také nové rozhodujúce skutočnosti alebo dôkazy, ktoré by mali za následok zmenu skutkového stavu alebo by spochybňovali správnosť právnych záverov, na ktorých súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie.

16. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP ako vecne správny potvrdil.

17. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že žalobca, ktorý mal úspech v odvolacom konaní, má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

18. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).
Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.). Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 C.s.p.).
Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 C.s.p.).
Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).
Dovolanie sa podáva v lehote vydané dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).
Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.). Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, alebo ak je dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).
Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C.s.p.).